

EVANGELIKUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetési ár:

Egész évre . . 6 frt — kr.
félévre . . . 3 „ — „
negyedévre . 1 „ 50 „
Egy szám ára: 12 kr. o.é.

MEGJELEN HETENKÉNT EGYSZER.

Szerkesztő- s kiadó-hivatal: Pozsony, Konventutcza 6 sz. a.

Felelős szerkesztő s kiadó:

TRSZTYÉNSZKY FERENCZ.

Hirdetés ára:

Négyhasábos petit sorként
egyszer közölve 7 kr.,
többször közölve 5 kr.
Bélyegdíj: külön 30 kr.

Tartalom: Nagyméltóságú Szentiványi Márton egyházkerületi felügyelő úr megnyitó beszéde. — Az egyházközségről. (Kund Samu.) — Monolog — prózában. (Hurtay Gy.) — Irodalom. — Belföld. — Vegyesek. — Pályázat.

Nagyméltóságú Szentiványi Márton egyházkerületi felügyelő úr megnyitó beszéde, a f. hó 10-én Pozsonyban tartott ker. gyűlésen.

Igen tisztelt kerületi gyűlés!

Ravataltól jöviünk, tisztelt kerületi egyház, meghoztuk végtiszteletünket annak, kinek sírját az egész magyar protestáns egyház állotta körül s kinek hantjai felett mindnyájunk könyve folyt. Mindennapi emlék ne hirdesse nevét, nagyra fog kimagaslani azon sírdomb, mely tisztelői által hantaira vetett maroknyi földből alakul.

29 év leforgása alatt megszoktam a tisztelt kerületet kettőnk nevében időzőlni, ma fájdalom csak magam nevében tehetem azt, időközben egyházunknak legerősebb oszlopa kidült, én pedig személyében a legmegbízhatóbb elnöktársamat vesztettem el.

Azért ne várja tőlem senki tisztelt kerület, hogy én e helyütt rajzát adjam áldásdús életének. Felment engem attól őszinte bánatom, a melynek szavakat kölcsönözni nem tudok és azon közeli viszony, a mely könnyen elfogulttá tehetne, hiszen együtt működésünk összes ideje alatt soha még vélemény eltérés sem foglalt köztünk helyet, azért állok én is a gyászolók első sorában.

Nyilvános életét nem ecsetelem, ismeretes az különben is az országnak nagy közönsége előtt, magán élete sem szorult rajzomra, hiszen vagyunk e teremben is sokan, kiknek emlékezetéből szívélyes és humánus modora nem oly könnyen lesz kiirtható.

Jellemekben oly szegény e korszakban kimagaslík becsületessége, politikai tisztasága, vallásossága, szívének rendkívüli jósága. Ó volt azon kevesek egyike, a kiknek ellenségük nincs, de nem is lehet, mert nem bántanak senkit, senkit nem gyanúsítanak, nem rágalmaznak s kiknek szívtől távol állt az egyesek egyoldalú megítélése, a mi fájdalom a jelen korban vajmi kevesek tulajdona; — s így szállt

vele sírba a politikai tisztaság, a hazafiság, a vallásssosság és szívjóságnak egyik prototypja.

És ha majd állani fog annak ítélő széke előtt „Quem tremant potestates“ nyílt homlokkal elfogja magáról mondhatni: „Igaz harczot vívtam és megóvtam a hitemet,“ áldott maradjon emlékezte, nyugodjanak békében porai! Hagyjuk mi is, tisztelt kerület nyugodni a kiszenvedettet — és forduljunk a napirend felé.

Az egyházközségről.

(Harmadik s berekesztő közlemény.)

A) Egyházközségi közgyűlés.

13. Az egyházközség közgyűlésének tagjai:

a) hivataluknál fogva a lelkész vagy lelkészek, a helyettes lelkészek s segédlelkészek, a felügyelő s helyettes felügyelő, a gondnokok, pénztárnok, ügyész, jegyző s az egyházközségnek tanárai, tanítói valamint a kántor s orgonavezető.

b) az egyházközség mind azon önálló s nagykorú férfitagjai, kik az egyházközség szüksegleteihez a közgyűlés által meghatározott mértékben legalább egy év óta járulnak, kik oly kérdéseket kivéve, melyeknél személyesen érdekelvők, minden felmerülő tárgyra nézve teljes és egyenlő hozzászólási és szavazati joggal bírnak.

A közgyűlési tagokról külön jegyzék vezetendő, mely minden év elején a közgyűlésben kiigazítandó.

14. A leány- s fiókegyházak és szóránnyhelyek tagjai az anyaegyház közgyűlésében szintén részt vesznek a köztük s az anyaegyház közt fennálló szerződés vagy gyakorlat értelmében, vagy az egyházmegye és egyházkerület határozata értelmében (5. pont) külön gyűlést csak oly ügyekben tarthatnak, melyek kizárólag őket illetik; a mennyiben pedig külön jövedelmeik volnának, melyekről, mint nem közösekről, az anyaegyházközség közgyűlésében számot nem adnak, ily külön számadó gyűlést évenként tartani kötelesek.

Az elnökletet azon gyűlésekben az anyaszentegyház lelkésze s felügyelője, vagy ha a leány-, főkegyháznak külön felügyelője van, az anyaegyház lelkésze s ez utóbbi felügyelő viszi.

15. Közgyűlés annyiszor tartandó, a hányszor az a helyi szokás vagy szabályzat által meg van állapítva, vagy a hányszor azt az elintézésre váró közügyek kívánják; de évenként mindenesetre legalább kétszer, u. m. az esperességi gyűlésre küldendő képviselők megválasztása, és az év elején a gyűlési tagok jegyzékének kiigazítása, a számadások megvizsgálása, az évi költségvetés megállapítása végett.

16. A közgyűlést az elnökség egyetértőleg hívja egybe; ha az egyik elnöki állás betöltve nincs, akkor a másik elnök maga teszi azt; ha a két elnök az egybehívásra nézve egymással megegyezni nem tud, akkor közülök az, a ki gyűlést tartani kíván, maga is egybehívhatja azt; ha mindkét elnök vonakodnék gyűlést tartani, akkor ha az egyháztanács tagjainak többsége kívánja, az esperességi elnökség intézkedik annak megtartása iránt; ha mindkét elnöki szék üres, ez esetben az esperes gondoskodik arról, hogy a szükségesnek mutató gyűlés megtartassék.

17. A közgyűlés megtartása előtte való vasárnapon, ha vasárnapra esnék, úgy előtte is a templomi szószék-ről a főtárgyak megjelölésével együtt kihirdetendő. Kivételnek az oly egyházközösségek, melyekben a közgyűlésnek ideje szabályzatilag eleve meghatározva van. Kivételnek van még helye oly sürgősségi esetekben, melyekben a hirdetési idő elteltét bevárni nem lehet; azonban a sürgősség esete a közgyűlésben igazolandó, a közgyűlés megtartása a lehetőségig minél szélesebb körben, házan-kinti meghívás által, vagy más czélszerűnek mutató módon közzé teendő.

18. Az egyházi közgyűlésnek egyenjogú elnökei a felügyelő és a lelkész, illetve helyettes lelkész, felügyelő jelen nem léteben az első gondnok helyettesíti őt az elnöki székben, esetleg az, kit a közgyűlés szavazattöbbséggel helyettesít. A lelkész távollétében vagy az állás üresedése idejében a felügyelő maga elnököl. A mely egyházközösségben több lelkész van, ott az elnökletnek melyikök általi viselése iránt a helybeli statutum határoz.

19. A közgyűlés hatásköre :

a) megválasztja	} szóról szóra a mint
} az előmunkálatok-
tanácsot } ban van.
b) megválasztja az egyh.-	
c) a mint az előmunkálatokban van azon kivétellel, hogy e kitétel „elnökségre jogosított“ kimarad.	
d) megválasztja az egyházmegyei közgyűlésre menendő követit. (A többi elmarad.)	
e) változatlanul, miként az előmunkálatokban van.	
f) pontban az illető helyen a „birtokcsere“ is megemlítendő, többire nézve változatlanul marad e pont.	
g) pont azzal toltandó meg „a számadásokat fellül vizsgálás végett az egyházmegyéhez terjeszti fel.“	
h) i) k) változatlanul átvételnek az előmunkálatokból.	
l) előtt jönne egy pont: tárgyalja azon ügyeket, melyeket az egyháztanács ide terjeszt vagy utasít.	

l) marad változatlanul.

m) Mindezen teendők czélszerű fogantatása végett oly ügyekben, a melyekre nézve szükségét látja, egyes bizottságokat, különféle tisztviselőket, mint például építető bizottságot, építető gondnokot, pénzügyi bizottságot stb. választ és kinevez; azoknak szerkezetét, hatáskörét; eljárási módját külön utasítások által szabja meg.

20. Minden 2000-nél több lélekből álló egyházközösség közgyűlésének jogában áll, minden 4000-nél több lelket számláló egyházközösség pedig köteles az egyházkerület jóváhagyásával megerősített szabályzat értelmében egyházközösségi képviselő-testületet alkotni, mely a lelkész választáson és ugyanezen képviselőtestület tagjainak választásán kívül az egyházközösségi közgyűlés minden jogait gyakorolja. Ezen képviselőtestületnek határozatai ellen ép úgy felelősségnek van helye, mintha azok egyházközösségi közgyűlésen hoztak volna.

21. A közgyűlési tanácskozásokat az elnökség vezeti.

Az elnökség a szőlők többsége vagy a szavazat eredménye szerint mondja ki a határozatot. Tíz tagnak kívánatára szavazásnak, és pedig személyes kérdésben titkos szavazásnak van helye. Szavazategyenlőség esetében a világi elnök szavazata dönt.

22. Érvényes határozat hozatalára az egyháztanács tagjainak számát legalább egygyel felülmúló közgyűlési tagok jelenléte szükséges; ha azonban ennyien legközelebbi gyűlésen sem lennének, akkor a jelenlevők érvényesen határoznak.

23. Az egyházközösségi közgyűlésnek határozat hozatala s ha ez kézbesítettik a kézbesítés napjától számítva 15 nap alatt a közgyűlés elnökségénél adandó be, mely azt az egyházmegyei közgyűlés elnökségéhez késelem nélkül fölterjeszteni köteles.

24. A tanácskozásról jegyzőkönyv vezetetik, melynek hitelesítését vagy a közgyűlésből kiküldött bizottság, vagy a legközelebbi közgyűlés végzi. A jegyzőkönyv az espereshez átteendő, egyházlátogatás alkalmával bemutatandó.

B) A z e g y h á z t a n á c s.

25. Az egyházközösségi közgyűlés a maga kebeléből egyháztanácsot alkot.

26. Az egyháztanács hivatal szerinti választott tagokból áll.

Hivatal szerinti tagok: az egyházközösségi közgyűlés elnökei, kik az egyháztanács elnökei is, a többi rendes s helyettes lelkészek, a gondnokok, pénztárnok, ügyész, jegyző, az egyházközösség által fenntartott főiskolának, tanítóképzőnek, középiskolának igazgatója valamint az elemi tanító, vagy ha többen vannak közülök annyi a hány lelkész van az egyházközösségben a tanítói testület által választva.

Az egyháztanács tagjának megválasztható az egyházközösségnek minden oly nagykorú férfitagja, ki a közgyűlésnek tagja lehet, ki nemcsak feddhetetlen előéletű, hanem az egyházi ügyek iránt is érdeklődik, nevezetesen a ki egy évnél több időről egyházközösségi tartozásaival hátralékban nincs.

27. Az egyháztanács választott tagjainak számát az egyházközségi közgyűlés határozza meg, úgy azonban, hogy e szám alapszabályilag megállapítandó s hogy az 6-nál kisebb s 60-nál nagyobb nem lehet.

A rendes tagokon kívül az utánuk legtöbb szavazatot nyert egyének is oly czélből nyilvántartandók, hogy az időközben beállott üresedés esetén a nyert szavazatok sorrendje szerint a kilépett tanácsok helyét foglalhassék el.

28. *A nem hivatalszerinti presbyterek hat évre választatnak úgy hogy 3 évenként a tagok fele új választás alá esik. Az ezen zsinati törvény életbelépte után legelőször kilépő felerésze sorshuzás útján jelöltetik ki, azután pedig azok lépnek ki, a kik a 6 évet kitöltötték. A kilépettek újra megválaszthatók. A választás módját a közgyűlés állapítja meg; kívánatos azonban, hogy az titkos legyen.*

29. *A presbyteri tiszt tiszteletbeli tisztség, melyért díjazás nem jár.*

30. *A leány-egyházközségek kötelesek, a fiók-egyházközségek pedig jogosítvák egyháztanácsot szervezni, melynek gyűléseit az anya-egyházközség egyháztanácsára vonatkozó szabványok szabályozzák.*

31. Az egyháztanács teendőire vonatkozó 34. pontját a zsinati előmunkálatoknak májdnem egész terjedelmében elfogadhatónak tartom. Ide csak azon néhány módosításokat írom, melyeket jónak vélek.

h) pontot így szövegezném: különös gondot fordít az iskolára, hogy az jó karban tartva s az országos törvényeknek megfelelőleg felszerelve legyen s a tanköteles gyermekek rendszeren látogassák azt, sőt az e tekintetben hanyag szüléssel szemben a szükséghez képest a polg. hatóság közbejöttével a törvény szigorát is alkalmazza, megjegyeztetvén, hogy nepebb egyházakban az iskolára vonatkozó ezen teendők iskolai bizottságra bizhatók.

k) pontot így szövegezném: az egyházi épületeket gyakrabban megtekinti vagy tagjai által megtekinteti, az azokon szükséges kisebb igazításokról gondoskodik, nagyobb változtatások szükségé esetében pedig erről a közgyűléshez jelentést tesz, az épületeknek tűzkár elleni biztosításáról felelősség terhe alatt gondoskodik.

n) pontot ezzel toldanám meg: „s az e mellett felmerülő netáni nehézségeket lehetőleg elhárítja.“

o) pontot ezzel toldanám meg „az egyházközség temetőjének rendben tartásáról s a szegények tisztesség eltemetetéséről.“

32. Az egyháztanács minden évnegyedben egyszer, szükség esetén, vagy ha ezt tagjainak egy harmada kívánja, azon kívül is egybehívandó az elnökség által.

Ha az egyik elnökszék üresedésben van, vagy az egyik elnök akadályozva van, a másik elnök teljesíti e tiszteletet.

33. *Az egyháztanács határozatképes, ha tagjainak legalább egy harmada van jelen a gyűlésben, és ha ez össze nem jönne, a második meghívásra a jelenlevők határoznak.*

34. *Az egyháztanács minden üléséről pontos és*

kimerítő jegyzőkönyv vezetendő, mely a következő ülés kezdetén, sőt szükség esetén még előbb is hitelesítendő.

Jegyzőjét a presbyterium vagy saját kebeléből, vagy az egyházközségnek más arra alkalmas tagjai közül szabadon választja, ez utóbbi esetben azonban a jegyző csak tanácskozi szavazattal bír.

Kund S.

Monolog — prózában.

A selmeczbányai ker. lyceum kormányzatával megbízott kerületi iskolatanács mult évi jegyzőkönyvei vannak előttem kiterítve. Élvezettel s némi büszkeséggel olvasom e jegyzőkönyveket egyiket a másik után, eleitől végig, mert azt olvasom ki minden sorból, hogy ezen tanintézetünk nem csak fennáll, hanem a mai kor színvonalán is áll és hogy az erős versenyben, a melyet a közellévő kath. kir. főgymnáziumokkal kell vívnia, dicsérettel megáll. Azt tartom, a lyceumnak nagy hasznára van a kerületi fenntartósága és a kerület évi segélye sem kidobott pénz, gyümölcsözőleg van ez itten elhelyezve.

A jegyzőkönyv két pontja azonban sehogy sem tud kimenni az emlékezetemből; sőt hova tovább gondolok rá, annál kevésbé értem azt. Kár volt ilyen két egymás mellett meg nem férő határozatot egyszerre egy és ugyanazon évben hozni: egyik pontban a tanulók, egy tekintélyes részének a fizetni valóját emelik; a másikban a tanulók más részének a fizetni valóját elengedik. A két határozat egyenként fel se tűnnék, de így egymás mellett úgy fest, mint két össze nem illő szín, úgy hangzik mint két össze nem vágó hang. A tápdíjasoknak a fizetnivalóját 46 frtról 90 frtra felemelik; a lyceumi tanárok és tanítók fiainak a tandíjból 12 frt elengedtetik. Nem oly túlságos megterheltetés az egyik, nem oly óriási jótétemény a másik — egyenként, de együttvéve legalább is tapintatlanság, emelni azok fizetnivalóját, a kik a tápdíjon kívül lakást, tandíjat kénytelenek fizetni, s ugyanakkor elengedni azok tandíját a kiknek a dolog természeténél fogva más fizetni valójuk nincsen.

És mégis, ha jobban meggondolom a dolgot belátom, hogy nincs igazam, nekem üdvözlőnlöm kelene a kormányzó iskolatanácsot ez utóbbi határozattal. A tanintézet kerületi s ha már a kerületi lyceum tanári kara ily kedvezményben részesült, mi természetesebb, mint hogy most a kerületi papságon illetőleg annak fiain a sor. Mert ha méltányos volt a tanári karnak megszavazott kedvezmény, mennyivel méltányosabb lesz az a kerületi papságra nézve, a mely nincs abban a szerencsés helyzetben hogy fiait otthon taníttatná, hanem kénytelen lakást, táp- és tandíjat fizetni s az ide oda utazási költségeket viselni. S a dolgok ilyen állása mellett sem nekem sem másnak nem lehet más kifogása az iskolatanács határozata ellen, hanem ha az, hogy előbb kellett volna ott segíteni, a hol nagyobb a szükség; — méltányosabb lett volna előbb (ha már egyszerre nem tették) a ker. papság fiait a tandíj alól felmen-

teni és csak azután a tanárok fiait. Kissé olyan különösen hangzik az előttem, kivált ha hangosabban mondom, hogy a kerületi lyceumban, a zsidó hitoktató és más olyan vallástanárok fiai nagyobb előnyben részesüljenek mint a kerületi papság fiai.

Itt van la! most veszem észre, hogy én ha nem is hiába, de legalább idő előtt monologizáltam eddig: hiszen ezeknek a határozatoknak, így a mint vannak, semmi erejük semmi értékük, a míg a kerületi szancióját meg nem nyerték. Nosza elő a mult évi ker. jegyzőkönyvvel: megnézni vajjon a kerületi gyűlés megerősítette-e mind azt, a mit az iskolatanács mult évben határozott? A míg e jegyzőkönyvet előkerestem egy perczre megvillant agyamban, hátha a kerületi gyűlés az iskolatanács határozatát kibővítette akként, a mint én azt elébb elgondoltam — kiterjesztette a kedvezményt a kerületi papság fiaira is? de már a másik perczben a jegyzőkönyv kezemből s mohón olvasom annak 13-ik pontját. „A kerületi közgyűlés . . . két tanár megválasztását megerősíti . . . a tápdíj felemelését tudomásul veszi . . . az igazgató lemondását el nem fogadja . . .“ stb. stb. csak a tandíj elengedéséről nincs benne egy árva szó sem. Soha ilyen historiát! kerestem többet s elvesztettem azt a keveset is a mit eddig bírtam. Meg van-e erősítve az iskolatanács ezen határozata vagy nem? fizetnek-e a tanáriak tandíjat vagy sem?

Kihez forduljak felvilágosításért? fordulok az „Ev. Egyház és Iskolá“-hoz, az van hozzám legközelebb.

Hurtay Gy.

IRODALOM.

Nyilatkozat. E b. lap f. évi ápril 5-ki számában Hornyánszky Viktor, akadémiai könyvkereskedő úr hirdeti, hogy „Régi hangok“ című hymnologiai művem nála megjelent. Ugyancsak nevezett czég nyomdájából került ki néhány hét előtt a Luthertársaság 1889-ik évi évkönyve, melyben a szűkebbkörű bizottság jegyzője egyebek közt ezeket jelenti: „Legközelebb ifj. Jeszenszky Károly, mezőberényi lelkész úr a „Régi hangok“ című munkáját kiadás végett a Luthertársaságnak felajánlotta.“

Minden lehető félreértések kikerülése végett legyen szabad a következőket kijelentemem.

Én nevezett munkámat a Hornyánszky czégnek még az 1889-ik év márczius havában ajánlottam fel kiadás végett. A t. czég a kiadást kilátásba helyezte azon feltétel alatt, ha azt tekintélyes bírálók kiadásra fogják ajánlani és ha a „hivatalos szentesítés“-t számáram megszerzem. Ezen feltételeknek eleget tettem. Első határidőül a megjelenésre nézve a mult évi szeptember közepén tartott bányakerületi közgyűlés napját kötöttem ki. Utóbb azonban, miután idő közben Horváth Sándor budapesti lelkész úrtól értesültem, hogy a „magyar gályarabok énekét,“ — az egytetemes gyűlés alkalmával operai karénekesekből alakult dalkör által előadatni szándékoznak, arra kértem nevezett czég igazgatóját, hogy a munkának kiadását, illetőleg piacra bocsátását halaszssa az egye-

temes gyűlés alkalmára, mely október elején tartatott. Ez ügyben írt leveleimre a t. igazgató úr sem nem felelt, sem a munkát ki nem adta. Nem tudván választ kapni tőle ajánlva feladott leveleimre, — végre november elején személyesen felmentem Budapestre s a czég irodájában a dologról felvilágosítást kértem. Ekkor magától Hornyánszky úrtól és a czég igazgatójától azon értesítést nyertem, hogy munkámnak azonnali kiadását semmi sem akadályozza. Ennek alapján közös megállapodással a munka megjelenésének utolsó határidejéül november 30-kát tűztük ki. Ennek daczára sem a munka nem jelent meg nevezett időre, sem az elhalasztás okáról értesítést nem kaptam. Ekkor december 3-án egy ajánlva feladott levélben a t. czégnek értésére adtam, hogy az ígért be nem tartása daczára részemről a határidőt hajlandó vagyok a karácsonyi ünnepekig meghosszabbítani; de ha akkor sem jelenne meg munkám, részemről minden összeköttetést ez ügyben a t. czéggel megszüntetettnek fogok tekinteni és kéziratom felett való szabad rendelkezési jogomat fentartom magam számára. Erre a t. czég igazgatója 1889. decz. 7-ről kelt levelében konstatálja a „Régi hangok“-nak „most már tragikus sorsát“ és kijelenti, hogy azon kivánságomat, miszerint kéziratomat „kinyomassák,“ — egyéb „biztos hasznót hajtó munkák mellett,“ — „nem teljesíthetik.“ Ettől a percztől fogva megszűnt minden érintkezésem ez ügyben a fentebb nevezett czéggel.

Eredeti kéziratomat visszakapván, azt újra átdolgoztam, kibővítettem s ezen javított kiadásban a jelen év elején azt a Luthertársaságnak ajánlottam fel kiadás végett, mely azt megbirálás végett az illető szakbizottságnak adta ki. A szakbizottság munkámat kiadásra ajánlotta s én a t. elnökségtől f. évi február 25-én felszólítást kaptam, hogy az összes énekek hangjegyeinek harmonizálásáról gondoskodjam, miután azokat azokkal együtt óhajtták kiadni. A dolog ezen stádiumában Hornyánszky úr kapja magát és azon munkát, melyről még a mult év december 7-én azt írta a t. czég igazgatója, hogy nincs érkezésük illetve kockázattási kedvünk ezt „kinyomtatni“ és melynek „tragikus sorsát“ sajnálkozva konstatálták — nem tudom miféle és mi célra fentartott, de a fentebbi levél szerint be nem vallott kefelenyomat vagy minek alapján, egyszerre kinyomatja és meglepi vele a világot. Hát nem tudta azt Hornyánszky úr, hogy én, miután vele való minden viszonyomat felbontottam jelentettem ki és ő sajnálatának kifejezése mellett ezt tudomásul vette, — kéziratomat a Luthertársaságnak ajánlottam fel kiadás végett? Hisz a Luthertársaságnak néhány hét előtt megjelent évkönyve, melyben ezen tényről hivatalos jelentés tétetik; ugyanazon kezeken ment keresztül, melyek között volt egykor „tragikus sorsra“ juttatott kéziratom? Mért sietett most, midőn munkámnak a Luthertársaság czége alatt leendő kiadása biztosítottnak látszott, — azt nyakra főre kiadni a nélkül, hogy engem vagy a Luthertársaságot ezen szándékáról értesítette volna? Még csak azt jegyzem meg, hogy én újra átdolgozott és bővített kéziratomat minden tiszteletdíj kikötése nélkül ajánlottam fel a Luthertársaságnak, csupán azt

kerve, hogy a munkám kiadásából várható esetleges tiszta hasznot, a társulat a saját céljaira de „Károli Gáspárféle alapítvány“ cím alatt elkülönítve kezelje és azt a kamatokból, vagy más módon mindaddig növelje, míg az a magyar bibliafordító háromszázados emlékéhez méltó összegre, növi ki magát. Miután a fentebbiek alapján Hornyánszky úr munkámnak váratlan kiadása által engem megfosztott annak lehetőségétől hogy munkám ezen javított kiadásban a Luthertársaság czége alatt megjelenjen és a fentebb említett cél megvalósuljon, — azon kérdést bátorodom Hornyánszky Viktor akadémiai könyvkiadó úrhoz intézni hajlandó-e az általa nevem alatt a jelzett körülmények közt kiadott munka után járó, — de általam igénybe venni nem kívánt — tiszteletdíj és kártérítés fejében a Luthertársaság által esetleg létesítendő „Károli Gáspárféle alapítvány“ javára hazai protestáns egyházi irodalmi viszonyainkhoz mért, általánosan elfogadott szerény írói tiszteletdíjat, vagyis évenként harmincz forintot nevezett egyesület pénztárába a legrövidebb idő alatt befizetni?

Mezőberény, 1890. április 8-án.

Ifj. Jeszenszky Károly,
evang. lelkész.

BELFÖLD.

Kivonat

a magyarhoni ág. hitv. evangélikusok négy egyházkerületének egyeteme által kiküldött zsinati bizottságnak Budapesten 1890 márczius 18-án tartott üléséről felvett jegyzőkönyvből.

3. Olvastatott az 1889. évi egyet. gyűlés jkvének 45. pontja, mely alatt foglalt határozat o) kikezdésében — tekintve, hogy a zsinat összealkotására s alakulására vonatkozó szabályzat megalkotása óta, egyházunk egy újabb esperesség hozzájárulásával s egy egyetemes tanintézet felállításával gyarapodott, némely esperességben pedig az egyházak száma szaporodott — megbízatott a zsinati bizottság, hogy az említett szabályzat alapeleit alkalmazva a beállott változásokra, a szabályzat kiegészítése iránt készítsen javaslatot, közölje a kerületekkel és terjessze a legközelebbi közgyűlés elé.

Ennek kapcsán elnöklő felügyelő előterjesztvén, hogy ő — a bizottság munkálatát megkönnyítendő — dr. Győry Elek egyet. világi főjegyzőt kérte meg a javaslat előkészítésére. Dr. Győry Elek előadja, hogy az 1885. évben megjelent utolsó egyetemes névtár adatait, újabb adatok hiányában, összehasonlította azon adatokkal, melyek alapján az 1868-iki szabályzatban az esperességek által küldendő követek száma megállapított, s azon eredményre jutott, hogy a dunáninni kerületnél nincs oly változás, mely kihatna a követek számára; — a dunántúli kerületnél hasonlóan áll a dolog; a tiszai kerületnél a régi esperességben nem fordult elő a követek számára kiható változás, de szaporodott az esperességek száma a brassói magyar esperességgel, melyet 11 egyháza után 2 követ küldésének joga illet meg; — a bányai kerületnél a bányai esperességnek az előbbi 17 helyett van 23 egyháza, miért ez az esperesség 2 helyett 4 követet van jogosítva küldeni.

A pozsonyi theologiai akadémia nézve pedig azt indítványozza, hogy egy, a theol. akadémia tanári karából választott követ által képviseltessék, kit — alkalmazva a kerületi tanodák követeinek megválasztására nézve már megállapított elvet, hogy t. i. ezeket a kerületek egyházai választják — az akadémia egyetemes jellegénél fogva a négy egyházkerület összes egyházai válaszsszanak.

A követek számában beállandó változásokra nézve nem levén nézeteltérés, csak a theol. akadémia követének megválasztása tekintetében hangsúlyoztatott a tett indítvány ellenében, hogy — bár ez utóbbi a tanodai követek választására nézve elfogadott elvnek szigorú logikai alapon levezetett következménye — annak keresztülvitele nagyon komplikált lenne, a szavazatok constatalása nehézséggel járna, sőt az egyes egyházkerületek szerint a szavazatok szétforgácsolódásától lehetne tartani, a mi ismételt szavazást tenne szükségessé; de hogy az az elv, hogy — a mint a kerületi tanodák követeinek választására az egyházkerületeknek legyen befolyásuk — éppugy az egyetemes jellegű bíró theol. akadémia követének választására az egyházkerületek egyeteme befolyáshoz, elérték az által is, hogy e választást az összes egyházkerületek képviselőit magában foglaló theol. akadémiai nagybizottság és pedig a tanári karral együtt teljesítse.

A zsinati bizottság, ez indokokat magáévá tevén, az 1868.-i szabályzatot következőleg javasolta kiegészíteni: 1. A tiszai egyházkerülethez tartozó brassói magy. esperesség küld 2 követet. A bányai egyházkerülethez tartozó bányai esperesség küld 2 helyett 4 követet. 3. A pozsonyi theol. akadémia küld 1 követet, kit az akadémiai tanárok sorából és e tanári karral együtt a theol. akadémiai nagy bizottság választ. Ehhez képest a zsinat állana:

hivatal szerinti	9 tagból,
esperességileg választott	98 „
és a tanodák választotta	9 „
	összesen 116 tagból.

E javaslat az egyházkerületekkel közlendő.

4. A zsinati szabályzat 2. §. 2. pontjánál, mely a kerületi tanodai követek megválasztásáról szól, indítvány tétett az iránt, hogy — mivel e pontban a választási eljárás nincs kellőleg körülírva — pótolassék e szakasz rendelkezésekkel arra nézve, hogy a szavazatok összegyűjtése, megállapítása és a választási igazolvány kiállítása miként történjék.

A zsinati bizottság — a szabályzat ily irányu kiegészítésére megbízatást nem nyervén, de különben is a fel említett rendelkezések megtétele az egyes egyházkerületek hatáskörébe tartozván, a tett indítvány felett napirendre tért.

br. Prónay Dezső, s. k. egyet. felügyelő.

Dr. Vetsey István, s. k. biz. jegyző.

A kivonat hitelül:

Budapest, 1890. márczius 21-én. Dr. Vetsey István,
egyet. világi jegyző.

* * *

Dunáninni kerül. gyűlés. Ő nagyméltósága Szentiványi Márton d. ineni ker. felügyelő úr, a Dr. Geduly Lajos halála folytán megüresedett püspöki hivatal betöltése ügyében, f. április 10-ére Pozsonyba rendkívüli ker. gyűlést hívott egybe. A gyűlést megelőzőleg a megboldogult emlékére requiem tartott, melynek szónoka Ritter

Károly somorjai lelk. és pozs. megyei főesperes volt. Szónok I. Timoth. 4. 1 alapján lelkes beszédben ismertette a megboldogult munkáját, pihenését jutalmát és örökségét. E beszédre találó viszhang volt a világi elnök magvas beszéde, melyben a megboldogultról őszinte, meleg szavakban megemlékezett. (Lásd e beszédet lapunk éln.) A választásra vonatkozólag a ker. gyűlés a ker. statutumok 59. és 211. §§-ai alapján szavazatszedő bizottságot küldött ki (esperességenként 2 egyén), a szavazatok beadására bezárólagos határidőül május 17-ét illetőleg ha új választás volna szükséges, június 23-át tűzte ki.

Intézkedés történt a gyászoló család $\frac{1}{4}$ évi járulékának kiadása iránt. A superintendentiális káplán két havi díjazása elrendeltetett, s kimondatott, hogy a helyettes püspök ugyanazon járulékokban és díjakban részesüljön, mint elődje. Végül indítvány tétetett egy a megboldogultnak emelendő emlék felállítására iránt. — Elhatároztatott hogy a pozsonyi egyház és a kerület közösen emelnek Gedulynak sirkövet; — a kivitelt a kerület a pozsonyi egyházra bizza. — A gyűlés a fentiek elintézése után az elnökség éltetésével eloszlott. Megemlékezésre méltónak tartjuk a theologiai ifjúság művészi kiviteli szabatos éneklését. Ez az alkalom, a mely a mellett tanuskodott, hogy a művészi érzék s főképp a zene és ének ev. isteni tiszteleteinket mennyire emeli, — szolgáljon jövőre is buzdításul, mind a derék vezetőnek, mind a törekvő ifjúságnak!

Báró Prónay Dezső egyetemes felügyelő úr, ki mint a theol. akadémia nagybizottságának elnöke ép ez időben Pozsonyban tartózkodott, a ker. gyűlést személyes jelenlétével tisztelte meg.

* * *

A tiszakerületből beküldetett a következő felhívás, közlés végett:

Nemes Szentégyház! Szeretett testvéreink az Urban! Midőn az isteni gondviselés boldog emlékezetű püspökünket, néhai Czékus Istvánt, a tiszai ág. ev. egyházkerület kormányától magához szólította, mély gyászba borultunk mindnyájan. Eltemettük, megkönyeztük őt! Helye üresen áll; kérdés, ki lesz a legméltóbb ezt a helyet betölteni, ki lesz a legerősebb az egyházkerület kormányrudját kezébe venni? Bizonyára az, aki legmunkásabb, leghazafiasabb, legerélyesebb, a kiben az egyházkerület egyházainak többsége felismeri azon magas hivatás betöltésére alkalmas kellékeket, s a ki a megboldogult püspök mélyen vallásos, tevékeny és hazafias szelleméhez legközelebb áll!

Hála Istennek, ő a maga egyházát nem hagyja támasz nélkül s a kimult nagyok helyére újakat állít!

Már eddigelé két érdemes szolgálóját emlegetik az Úrnak saját hiveik olyanokul, kik a püspöki szék elfoglalására érdemesek volnának; nemcsak emlegetik, hanem írásban ajánlják is őket s főleg Zelenka Pál hegyaljai főesperes úr mellett nyilatkoznak hangzatos szavak*) özönével.

Nem lévén eddig egyházi életünkben szokásban, hogy a püspök-választás érdekében kerületi jelleget öltő értekezletek tartattak s a jelöltek érdemeit magasztaló nyomtatványok adtak volna ki, nekünk sem jutott eszünkbe e térre lépni s jelöltünket — ámbár minden feltűnő dicséret elhalmozása nélkül is — ajánlani; nem pedig azért, mivel nem akarjuk feltenni élnék autonóm egyházi étellel bíró gyülekezeteinkről azt, hogy ők az egyházkerület ez idő szerint „legkimagaslóbb alakját“ nem ösmernék, a ki a megboldogult püspököt egyházlátogatási utjában csaknem foly-

tonosan kísérte s szeretetreméltó nyájas modorával, ihletett ajkából folyó kenetteljes szavaival — magyar, német és tót nyelven — mindenütt maradandó emléket hagyott hátra testvéreink szívében; aki mint jegyző 20 év óta, mint főjegyző 9 év óta szolgálja az egyházkerületet, mely idő alatt tudományos, jeles képzettségének, páratlan hitbuzgóságának, ernyedetlen tevékenységének jeleit adta, a ki mint az életben lévő „Rendezet“ és „Utasítások“ szerkesztője az egyházi belélet és kormányzat teljes ismeretében van, kinek szerény, csendes munkáló jelleme s paktumot nem tűrő hazafisága még más egyházkerületek figyelmét is kihivta, kinek saját egyházában minden lépését dús siker, hozzá ragaszkodó hiveinek forró szeretete kíséri. . . azt hisszük, egy ilyen kimagasló alakot ismertetni szeretett testvéreink előtt fölösleges!

Nehogy azonban eddigi hallgatásunk bejegyzésnek tekintessék, mi egyszerűen kijelentjük, hogy Nagytiszteletű **F a r b a k y J ó z s e f** egyházkerületi főjegyző urat, mint ma — meggyőződésünk szerint — az egyházkerület legérdemesebb és legkimagaslóbb alakját óhajtuk emelni az üresen álló püspöki székbe s hitrokoni bizalommal kérjük testvéreinket az Úrban, hogy minket ezen, az egyházkerület javát munkáló törekvésünkben támogatni s velünk jelöltünk mellett szintén állást foglalni méltóztassanak.

Isten áldása legyen egyházainkon és iskoláinkon!

Kelt az aláírók lakhelyén, 1890. év április havában.

Hitrokoni és hazafias üdvözléssel: **Bánó József**, esp. felügyelő, lakása Osztropataka. **Bartholomaeidesz** János, t. hegyaljai főesperes, lak. Nyiregyháza. **Brósz Jónát**, kiérd. esperess. felügyelő, lak. Kassa. **Urbán Adolf**, sáros-zempléni főesperes, lak. Hanusfalva. **Rombauer Emil**, esperességi m. felügyelő, lak. Brassó. **H. Chotvács Endre**, sáros-zempléni alesperes, lak. Budamér. **Bartal Andor**, lelkész, lak. Batizfalva. **Benczur Aba**, egyház-felügyelő, lak. Mogyoróska. **Dr. Benczur Géza**, egyház-felügyelő, lak. Kassa. **Czibur Bertalan**, h. egyház-felügyelő, lak. Nagy-Mihály. **Desseffy Lajos**, földbirtokos, egyház-felügyelő, lak. Eperjes. **Dianiska Albert**, lelkész, lak. Kis-Szeben. **Duka Róbert**, ny. zredes, egyház-felügyelő, lak. Eperjes. **Fekete István**, egyház-felügyelő, lak. Bártfa. **Gállffy János**, lelkész, lak. Komlós-Keresztes. **Dr. Hoffmann Frigyes**, egyház-felügyelő, lak. Brassó. **Jungmann Géza**, lelkész, lak. Felső-Kemencze. **Kajnárd Gyula**, lak. Lőcsén. **Kozlay József**, lelkész, lak. Új-Klenóc. **Kulmann János**, egyház-felügyelő, lak. Poprád. **Májerszky Béla**, egyház-felügyelő, lak. Nyiregyháza. **Martinyi József**, főgymn. igazgató, lak. Nyiregyháza. **Materny Lajos**, lelkész, lak. Debreczen. **Dr. Meskó László**, főgymn. felügyelő, lak. Nyiregyháza. **Dr. Mosánszky Győző**, egyház-felügyelő, lak. Eperjes. **Raksányi Sándor**, egyház-felügyelő, lak. Hugaaj. **Dr. Reisz Gedeon**, t. megyei főorvos, lak. Nagy-Mihály. **Szakmáry Donát**, földbirtokos, lak. Lucsvina. **Székely Farkas**, megyei árvaszéki elnök, lak. Lőcse. **Szőnyey Kálmán**, polgármester, lak. Lőcse. **Dr. Szehló János**, egyház-felügyelő, lak. Eperjes. **Weszter Pál**, egyház-felügyelő, lak. Nagy-Szalók. **Wittenberger Samu**, egyház-felügyelő, lak. K.-Szeben. **Zombory Bertalan**, földbirtokos, K.-Szeben. **Zombory Viktor**, földbirtokos, Bodonlaka.

* * *

*) Csakhogy e „hangzatos szavak“ tényeket regisztrálnak — „özönnel.“ — Szerk.

A nyústyai zendülők észrétértek. A mint a mult számban jelezve volt, a Szentiványi Árpád, esp. felügyelő és

Terray Gyula, főesperes társelnökle mellett Kubinyi Géza, egyházi felügyelő, Marton János és Glauf Pál, ker. jegyzőkből álló egyházkerületi bizottság f. hó 2-án harmadik ízben jelent meg Nyústyán, hogy a papválasztás meg-ejtessék. Miután az ellenszegülők kézhez vették időközben a megjegyzés nélkül visszautasított felségkérvényeket, sőt az ezen visszautasítás ügyében felmenesztett küldöttségek is megjött azon jelentéssel, hogy ő felsége nem fogadta; miután tehát ekként az egyházi főhatóság törvényes intézkedése s határozatához a király akaratának legmagasabb jóváhagyása is hozzájárult: e fontos körülmény másutt bizonyosan döntő lett volna, Nyústyán azonban másként történt. Az ellenszegülés ugyanis még tüntetőbben nyilvánult s az utolsó támpontját veszteni látó elkeseredés neki esett az egyházker. bizottságnak azon képtelen szemrehányással, hogy ennek üldözése még a trónig is elhatott s útját vágta a kérvényezésnek.

Ily hangulatban kezdődött a közgyűlési tárgyalás. A biz. elnökség észretérítő figyelmeztetése után felállott Hruska András községi bírós a szenvedélytől égő és a szenvedélyek felingerlésére számító hosszabb beszédben oda konkludált, hogy miután a nyústyai egyház, miként az ártatlan Idvezítő ellenségei által üldöztetik s a Golgothára hurczoltatik: ő tehát azon egyházból, azon templomból, azon közgyűlésből, melyben ilyenek történnék, ezennel kilép s felszólítja párthiveit, hogy kövessék őt. A beszéd jól talált s hatása abban nyilvánult, hogy a Krizsánpártot képező férfiak és nők ordítózva fölgráltak padjaikból s a bizottság felé intézett dühös ökölfenyegetések, átkozódó taglejtések, gyalázó szavak és szitkok között kivonultak a templomból.

A ker. bizottság indokoltnak találta ezen lázadó temlomi jelenet közvetlen előidézőjének, Hruska Andás birónak a letartóztatását, a mit az illető szolgabíró, az e czélból elővezényelt katonai fedezet alatt, két csendőr által in flagranti foganatosított. Az intézkedés kemény volt, de következményében igen jó hatásúnak bizonyult.

Most a templomban megmaradt, a zendülők által úgynevezett „úri párt,” mely a szavazóknak közel a felét képezte, könnyű szerrel választhatott volna lelkész; ámde ez a legszerencsétlenebb megoldás lett volna azért, mivel az egyházban a vagyon és a hatalom a zendülő többségé, mely tehát ha a választási aktusból kihagyatik, ez által állandó tápot nyer a rendbontásra s majdnem bizonyos, hogy az ily megválasztást senki sem fogadná el. A ker. bizottság tehát, előzetes megállapodásához képest azt célozván, hogy az ellenszegülők az által kényszerítessenek nyíltan lemondani Krizsán jelöltjükről s az egyházi főhatóság határozata előtt tisztelettel és engedelmisséggel meghajlani, hogy a papválasztásban tevőlegesen részt vesznek: — e végből a papválasztást, indokolva a törtétekekkel ismét elhalasztotta ápril 10-kére, ez uttal csak a katonai megszállás költségeit vetvén ki az illetőkre.

Amint azonban e megállapodáshoz képest, a kívánt intézkedések minden irányban már megtétettek s a bizottság este felé hazaindulóban volt, ekkor történt, hogy az elfogott Hruskában egyik fővezérüket vesztett zendülők öt tagú küldöttsége jelent meg, azon megtérő üzenettel, hogy belátván eddigi állásponjtjuk tarthatlan-

ságát, arról lelépnek s Krizsánról lemondva, hajlandók a rendes papot megválasztani, még pedig mindjárt másnap; kéri tehát a bizottságot, hogy erre alkalmat adjon. A ker. bizottság meggyőződve a megtérés őszinteségéről, a kérelemnek helyt adott; minek következtében zöldcsütörtökön a pártoskodást elsímító közfelkiáltással, nyústyai rendes pappá, Zachar Sámuel, ratkói segédlelkész megválasztatott. Ezzel véget érven az egyházi hatóságok iránt a köteles tiszteletet és engedelmisséget nyíltan s konokul megtagadók zendülése s az egyházban a törvényes rend helyreállván: a márczius 20-kától ott beszállásolt két század katonai executio másnap elvezényeltetett.

Hogy a hazai protestantismus életében talán pártatlanul álló ezen esetnek titkos rugói s mozgató erői hol és miben rejlettek: ezt majd a rimaszombati kir. törvényszék fogházából f. hó 5-én történt kihallgatása után szabadlábra helyezett Hruska András mondhatja meg a végtárgyalás alkalmával.

VEGYESEK.

— A magyarhoni ág. h. ev. egyetemes egyház theol. akadémiájának nagybizottsága f. hó 9-én d. u. 3 órakor, Pozsonyban, br. Prónay Dezső egyetemes felügyelő, nagybizottsági elnök elnökle alatt ülést tartott, a melynek főtárgya a kisbizottság újból való megalakítása s a néhai Geduly püspök halála folytán megürült kisbizottsági elnöki szék betöltése felől való intézkedés volt. A nagybizottság, a melyen elnökön és a pozsonyi helybeli tagokon kívül Zelenka Pál hegyaljai főesperes, Hörk József eperjesi theol. dékán-tanár, Ritter Károly pozsonymegyei főesperes, Doleschall Sándor budapesti német lelkész stb. tagok is jelen voltak, kimondotta, hogy a kisbizottsági elnöki széket, tekintettel a küszöbön álló jelentékeny változásokra egyelőre betöltetlenül hagyja s egyúttal felkérte br. Prónay Dezső nagybizottsági elnök ő méltóságát, e hivatalnak is ideiglenes betöltésére. E kérelemnek ő méltósága a legnagyobb készséggel eleget is tett. A kisbizottság maga a következő tagokból alakult meg: 1. Doleschall Sándor, 2. Fürst János, 3. Günther Mihály Vilmos, 4. dr. Heim Károly, 5. Richter Ede, 6. Ritter Károly, 7. dr. Samarjay Károly, 8. Trsztyénszky Ferencz. Tagja még az igazgató és a tanári képviselő.

— Sinodalia. A dunáninenni kerületnek — a zsinaton részt venni óhajtó 3 esperessége s ezenkívül a többi esperességek érdeklődő tagjai Pozsonyban f. hó 9-én szép számú értekezletet tartottak. Az értekezlet megállapodott abban, hogy lehetőleg teljes alkotmánytervezet készíttessék s ne állapodjunk meg a „zsinati elmunkálatok“ körében. Bizottságok alakultak, a melyek szakok szerint fognak dolgozni, véleményt nyilvánítani, esetleg javaslatokat tenni. A bizottságok elnökei: törvényhozó testület, kormányzat és egyházi képviseleti hatóság — Trsztyénszky Ferencz. Törvénykezés, bíróságok — Csecsetka Sámuel. Egyházi belélet, lelkészi hivatal — Hollerung Károly. Tanárok, tanítók, közép- és népiskolák, tanügy és nevelésügy általában — Michaelis Vilmos (Schneller Istv., Korcsek). Jótékony intézetek — Fürst János. Pénzügy, vagyon — Günther.

— A pozsonymegyei esperességből. Abból az alkalomból, hogy a dunáninenni kerület elnöksége a superintendens választásra vonatkozó intézkedések megtétele végett f. hó 10-ére rendkívüli kerül. gyűlést hirdetett, megelőzőleg a pozsonymegyei esperesség f. hó 9-én esperességi gyűlést tartott, a melyen első sorban intézkedés történt az Istenben boldogult Geduly püspök emlékére rendezett requiem és az ezt követő kerületi gyűlésen való képviseltetés iránt. Az

esperesség testületileg kívánt megjelenni. Tárgyaltatott a pozsonymegyei bizottságnak egy határozata, mely szerint az izraelita és prot. házasságoknál az alispán által kiadatni szokott hirdetés alóli felmentvényekért díj fog szedetni. Az esperességi gyűlés azon óhajának adott kifejezést, hogy e díjak egyházi czélokra fordíttassanak, illetőleg egyházi czélokra is szedessék bizonyos mérsékelt taxa. A Károli Gáspár emlékére szóló gyűjtés egyházankint való eszköz-lése elrendeltetett.

— **Hörk József** eperjesi dékán-tanár tiszteletére, ki — mint az egyetemes theol. akadémia nagybizottságának tagja e napokban köztünk időzött — a theol. akadémiai tanárok, egyesülve a lyceumi főgymnasium tanári karával, f. hó 10-én estve $\frac{1}{2}$ 8 órákor az „Arany Szarvas“-ban kedélyes társas vacsorát rendeztek. — Azt szokták mondani, hogy nincsen rettenetesebb nép a professorságnál, mert ahol ez az ajtón bejön, ott a jó kedv az ablakon kioson; nos hát ez az estély ennek a balvéleménynek minden tekintetben sikerült czáfolata volt. Az egész estén át valami áldó meleget éreztünk, minőt csak a közvetlen érintkezés hozhat létre s mely mind magasabb fokra emelkedve, végül a sziveket összeforrasztotta — szent egységbe. Adja az ég, hogy a kedélyes estély kedves vendégünknek mindig emlékezetében maradjon s egyik alapkövét képezze a tanárok egyesülésében az általuk képviselt intézetek testvéries egységének, mindnyájunk örömére, egyházunk s hazánk javára!

— **„Protestans Szemle.“** A lapunkban eddig két ízben kimerítően ismertetett folyóiratnak megjelent ez évi (második évfolyam) II. füzeté, a következő tartalommal: I. Értekezések és tanulmányok: 1) A nantisi edictum visszavonása dr. Ballagi Aladártól; — 2) Statisztikai tanulmányok a magyar protestantismusról — folytatólagos közlemény dr. Bartha Bélától; — 3) Jeremiás élete és kora — Petri Elektől; — 4) A coccejanismus küzdelméi Németalföldön — Zoványi Jenőtől; — 5) Egy remek mű a héber irodalomból — Csengei Gusztávtól; — 6) A philosophia jövője — Szabó Aladártól és 7) Döllinger emlékezete dr. Szlávik Mátyástól. — II. Könyvismertetés: 8) Dr. W. Esser, Giordano Bruno's Leben und Vergötterung. Breslau 1890. Dr. Thikötter, Giordano Bruno und das hierarchische System Roms. Bremen 1890. — dr. Masznyik Endrétől. III. Missió ügy: 9) Belmissiói levelek — Csiky Lajostól. — IV. Irodalmi szemle. 10) Hazai irodalom. 11) Külföldi irodalom. — A mint látjuk, változatos és gazdag program, a melylyel e füzet is méltán sorakozik az előbbi kettőhöz — s a melyben jelenleg csakis a „mutatványok“ közlését kifogásoljuk, azon okból, a melyre már előbbi ismertetésünkben utaltunk. Ezekkel szemben csak két mód van: vagy közölje az ily műveket a Szemle egész terjedelmükben (amely esetben persze tekintetbe jó azok terjedelme is!) vagy ha e művek nagyobbak s kiadásra méltók, hát intézkedjék az irodalmi társaság azoknak máskép való kiadásáról. — Ha a Szemle terfogatának jó részét ily mutatványokkal tömi meg, akkor tulajdonkép felesleges jó cselekedetet végzett — mert az ily művek, kiadatván, a Szemle nélkül is piacra kerülnek! Maradjon csak a Szemle magának, a maga önálló, egyenesen az ő számára irt czikkeivel, s ekkor fogja hézagpótló hivatását betölteni.

— **Sajtóhiba.** Husvétii számunk (14-ik) „Az egyház-községről“ szóló cikkében a 111 lap 3-ik pont 7-ik sorban értelemzavaró sajtóhiba csuszott be, a melyet ezennel kijavítunk. Az idézett helyen így áll: „... Csak az egyházmegyei és egyház-községi hatóság helybenhagyásával történhetik.“ Holott e mondatban az „egyház-községi“ helyett „egyházkerületi“ olvasandó.

— **Lelkészválasztás.** Honti esperességbeli Prencsfalván, a honnan az eddigi adminisztrátor Koricsánszky elaggott atyja oldalához mint segédje s leendő utódja Hársas-Terénybe önkénytelen eltávozott, megválasztatott ápril 7-én nagy szótöbbséggel rendes lelkészül, a selmeczi

tót egyház segédlelkésze, Kuchta Lajos. — Isten áldása legyen papi működésén!

— **Halálozások.** A szarvasi egyház egyik fiatal okl. bányai tanítója Leszich Samu márcz. 31-én hirtelen elhalt. Fiatal özvegye Benczúr Lidia siratja. — Kálmán Dezső lelkész és szerkesztő testvérünket f. hó 5-én szomorú gyász érte nagyanyja Kálmán Dánielné szül. Soltra Eszter asszonynak, élte 78. évében történt elhúnyta alkal-mából. — Békességet, vigaszt adjon az ég!

— **Nagybecsű adomány.** A szarvasi gazdák megvették gr. Károlyi Istvánné Csekonics Ilona szarvasi és kondoros 9000 holdas uradalmát 1 millió 627,000 frton. E birtokból 5037 hold Kondoros határába esik, hol ez előtt 3 évvel alakult ev. gyülekezet, de a község — bármily rohamosan fejlődő volt is — nem erősbödhetett, mert környezve nagy uradalmakkal, a köz-lakosságnak talp-alattnyi földje nem volt. E nevezetes vétel által megjött a fordulat. A vevők tért nyújtanak a terjeszkedésre. Egyelőre 23 holdat engedtek által házhelyeknek, mely, a jelentkezők nagyszáma miatt kevés. Ugyan ez alkalommal ajándékozott a vevő consortium 2 portát az ev. egyháznak iskolai czélra, mert eddig csupán községi iskolája volt a községnek. Egy virágzó ev. gyülekezet van itt keletkezőben. Segítse a mindenható!

— **Szil-Sárkány,** 1890. ápr. 9. Nagytiszteletű Szerkesztő úr! A közjótékonyágnak napvilága és éltető levegője a nyilvánosság. Mire való tekintetből legyen szabad remélnem, hogy kegyes helyt engedést talál becses lapjában való közlésre Szil-Sárkány ev. egyházának azon jótékonyágon való örvendése, melyet az Tek. Vendler László úr, építő mestertől Csornáról vett. Nevezett gyülekezet évek óta abban fáradozván, hogy iskolai helyiségül egy a kor kívánalmainak megfelelő iskolát birhasson, ugyan ebben tartott érdemleges tanácskozására a f. é. márczius 23-ra nevezett tek. építő mester urat a hely színén megjelenni kérétté. Ez nem csupán a hozzá fűzött abbeli várakozásnak tön kézséggel eleget, hanem egy kész átalakítási tervrajz és költségvetési felszámolással lepte meg az építkezni kívánó gyülekezetet. Melyekben vele több tárgyalást tenni kívánt gyülekezeti kiküldötteket azzal örvendezteté, hogy ő a mit tett, sziveségből, adományul kívánja azt tudni a gyülekezetnek. Legyen Istennek bőséges áldása a gyülekezet ama jötevőjén, a népnevelés ügyének nevezett nemes barátján! *Tóth János.*

— **Arany János — ponyván.** Ráth Mór, budapesti könyvkereskedő, a nagy költő fia Arany László óhajta folytán, hogy t. i. boldogult atyja legnépszerűbb művei valóban a nép olvasmányaiává váljanak — elhatározta, hogy azokat az ismert Tatár Péter-féle kiadások alakjában, de mégis oly képekkel, melyek megtartva a nép által megszokott modort, a jobb izlésnek is megfelelnek — a leg-tágasabb körben fogja terjeszteni. — E terv szerint „Toldy“ 8 kron, „Szent László füve“, „Első lopás“, „Jóka ördöge“ 4—4 kron volna a nép által megszerezhető. — Mi a magunk részéről szívvel örülünk a derek kiadó czég e vállalatának, a melynek missiója a népet a ponyva-irodalom izléstelen s többnyire képzelet-, kedély és erkölcsrontó gomba-termékeitől elvonni s nemes, tápláló szellemi eledellel ellátni s a leg-nagyobb örömmel hívjuk fel a népek kulturális fejlődése ügyét szívükön hordó egyleteket, hivatalokat s egyéneket arra, hogy a kiadót dicsérendő törekvésében kellőleg méltá-nyolják s pártolják.

PALYÁZAT.

Selmeczányán a segédlelkészi állás ismét megüresed-vén, a pályázni kívánók felhivatnak, hogy alólírottnál jelentkezzenek. Szükségeltetik a magyar és tót nyelv (ha lehetséges a német nyelv is) bírása.

Fizetés 120 frt., lakás és teljes ellátás.

S e l m e c z b á n y a, (Hontmegye) 1890. ápril 9-én.

Hrencsik Károly,
ev. lelkész.